

การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชน
ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997

นายทองปาน สมพะวง

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-332-790-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF MASS COMMUNICATION SYSTEM DEVELOPMENT
IN THE LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC A.D. 1950-1997

MR. THONGPAN SOMPHAVONG

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-332-790-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1950-1997

โดย

นายทองปาน สมพะวง

ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Sim Samnang

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กี่ระนันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Singam Sin

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิภา อุตมฉันท)

สม พะวง

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

วิภา อุตมฉันท

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ทองปาน สมพะวง : การศึกษาพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนในสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ.1950-1997 (A STUDY OF MASS COMMUNICATION
SYSTEME DEVELOPMENT IN THE LAO PEOPLE'S DEMORATIC REPUBLIC
AD.1950-1997) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร.ศิริชัย ศิริภายะ, 199 หน้า. ISBN 974-332-790-8.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจพัฒนาการ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบสื่อสารมวลชน
ลาวในระหว่างปี ค.ศ. 1950-1997 และแนวโน้มของระบบสื่อสารมวลชนลาวในอนาคต โดยใช้กรอบแนวคิด
ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีองค์การ ทฤษฎีอำนาจนิยม ทฤษฎีสื่อมวลชนโซเวียตและทฤษฎีสื่อเพื่อการพัฒนา
วิธีการวิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า ระบบการสื่อสารมวลชนลาวกำเนิดเกิดขึ้นจากความเรียกร้องต้องการของ
ผู้นำทางการเมืองในแต่ละยุคสมัย โดยมีการพัฒนาดังนี้

ในยุคที่หนึ่งระบบสื่อสารมวลชนลาวมีรูปแบบเป็น 2 ระบบในประเทศเดียวกัน คือ
ฝ่ายราชอาณาจักรลาวมีหนังสือพิมพ์ 13 ฉบับ วิทยุกระจายเสียง 8 แห่ง และโรงภาพยนตร์ 15 แห่ง
ฝ่ายปะเทศลาว มีหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ วิทยุกระจายเสียง 2 แห่ง

ในยุคที่สอง ระบบสื่อสารมวลชนลาวมีระบบเดียว เป็นระบบสื่อสารมวลชนของรัฐ เพื่อ
ทำหน้าที่สนองต่ออุดมการณ์ของรัฐในการสร้างประเทศขึ้นมาใหม่ มีหนังสือพิมพ์ 8 ฉบับ วิทยุกระจายเสียง
6 แห่ง โรงภาพยนตร์ 6 แห่ง และวิทยุโทรทัศน์ 1 แห่ง

ในยุคที่สาม ระบบสื่อสารมวลชนลาวควบคุมโดยรัฐ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิด
การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มีหนังสือพิมพ์ 11 ฉบับ วารสาร 27 ฉบับ วิทยุกระจายเสียง 15 แห่ง
และวิทยุโทรทัศน์ 17 แห่ง

ลักษณะความสัมพันธ์ของระบบสื่อสารมวลชนลาว เป็นการรวมตัวอย่างเหนียวแน่น ซึ่งสื่อ
แต่ละประเภทต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐและ/หรือบทบาทความสัมพันธ์ลาว
ในแต่ละยุคสมัยที่ต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบสื่อสารมวลชน คือ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี
โดยมีปัจจัยทางการเมืองเป็นตัวกำหนดให้สื่อมวลชนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดมา

แนวโน้มของระบบสื่อสารมวลชนลาวในอนาคตจะพัฒนาตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
การเมืองและเทคโนโลยี และอิทธิพลของบรรษัทข้ามชาติจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเนื้อหาจะมีความหลากหลาย
สนองต่อความต้องการของมวลชนอย่างรวดเร็วกว่าเดิม

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

3972681828 : MAJOR COMMUNICATION

KEY WORD: MASS MEDIA SYSTEM / LAOS / DEVELOPMENT

THONG PAN SOM PHA VONG : A STUDY OF MASS COMMUNICATION SYSTEMS DEVELOPMENT IN THE LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC AD. 1950 - 1997 : ASSOC. PROF. SIRICHAIR SIRIKAYA, PH.D. 199 pp. ISBN 974-332-790-8.

This qualitative research was aimed at understanding of development, factor affecting mass media system in Lao during AD. 1950-1997 and trend of Lao's media system in the future. Systems Theory, Organization Theory, Authoritarian Theory, Soviet-Communist Theory and Communication Development Theory were applied as a conceptual framework of this study.

Results indicated that Lao's media system was originated from the political leaders in each period who called for the media which had the development as follows:

In first phase, Lao's media system had two formats in the same country as Kingdom of Lao had 13 newspapers, 8 radio stations and 15 cinemas and Country of Lao had 3 newspapers and 2 radio stations.

In second phase, Lao's media system had only one system which was government media system to serve the ideology of government in reforming the country. There were 8 newspapers, 6 radio stations, 6 cinemas and one television station.

In third phase, Lao's media system was under government control which aimed at motivating economic and social development. There were 11 newspapers, 27 journals, 15 radio stations and 17 television stations.

Lao's media system strongly congregated which each media was under government organizations controls and/or the role of Lao's relations in each period.

Factors affecting media system were economy, politics, society and technology. Politics factor determined the changing of media system.

In the future, the trend of Lao's media system is that it will develop according to the change of economy, politics and technology and the influence of transnational corporations will increase which contents will be variety and will be better and faster in satisfying peoples' needs.

ภาควิชา ..... การสื่อสารมวลชน .....
สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน .....
ปีการศึกษา ..... 2542 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... *sheel* .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *sheel* .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่มีโอกาสจะสำเร็จลงได้ หากผู้วิจัยไม่ได้รับความกรุณาของคณะอาจารย์ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้สอนวิชาสำคัญ ๆ ในโครงการศึกษาชั้นปริญญาโทหลายวิชายังเป็นที่ปรึกษาของผู้วิจัยมาตั้งแต่เริ่มแรกเข้าศึกษาในภาคต้นการศึกษาปี พ.ศ. 2539 รองศาสตราจารย์ วิภา อุตมฉันทน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้ความกระจ่างในด้านวิชาการและความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมายังท่านทั้งสามไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ให้อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุก ๆ ท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ในโอกาสเดียวกันนี้ ผู้วิจัยขอบพระคุณ คุณพนม คลี่ฉายา นิสิตปริญญาเอก รวมทั้งเพื่อน ๆ นักศึกษารุ่นเดียวกันและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดซึ่งได้อำนวยความสะดวกและให้กำลังใจตลอดชีวิตการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วย

ทองปาน สมพะวง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1	
บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาที่วิจัย.....	11
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
ขอบเขตการวิจัย.....	11
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
ข้อสันนิษฐาน.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2	
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	14
ทฤษฎีระบบ.....	14
ทฤษฎีองค์กร.....	22
ทฤษฎีอำนาจนิยม.....	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	ทฤษฎีสื่อมวลชนแบบโซเวียต..... 26
	ทฤษฎีสื่อสารเพื่อการพัฒนา..... 27
3	ระเบียบวิธีวิจัย..... 29
	แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 31
	การตรวจสอบข้อมูล..... 36
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 37
	การนำเสนอข้อมูล..... 37
4	การวิเคราะห์พัฒนาการของระบบสื่อมวลชนลาวในบุคคลที่ 1... 39
	(1950-1975)
	องค์ประกอบและแนวสัมพันธ์ภายในระบบสื่อมวลชน..... 39
	สื่อหนังสือพิมพ์..... 40
	หนังสือพิมพ์ฝ่ายราชอาณาจักรลาว..... 40
	ความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ฝ่ายราชอาณาจักรลาว..... 47
	หนังสือพิมพ์ฝ่ายปะเทดลาว..... 50
	ความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ฝ่ายปะเทดลาว..... 53
	สื่อวิทยุกระจายเสียง..... 54
	สื่อกระจายเสียงฝ่ายราชอาณาจักรลาว..... 54
	ความสัมพันธ์ภายในสื่อวิทยุกระจายเสียงฝ่าย..... 57
	ราชอาณาจักรลาว
	สื่อวิทยุกระจายเสียงฝ่ายปะเทดลาว..... 59
	ความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียงฝ่ายปะเทดลาว..... 61
	สื่อภาพยนตร์..... 62
	กลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์..... 62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

	โรงภาพยนตร์.....	63
	การจัดจำหน่ายภาพยนตร์.....	64
	การควบคุมภาพยนตร์.....	64
	ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับองค์ประกอบอื่น ๆ ในระบบ.....	65
	สื่อมวลชน	
	สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อระบบสื่อมวลชนลาว.....	71
	ปัจจัยทางการเมือง.....	71
	ปัจจัยทางเศรษฐกิจ.....	75
	ปัจจัยทางสังคมและ การศึกษา.....	77
	ปัจจัยทางเทคโนโลยี.....	77
5	การวิเคราะห์พัฒนาการของระบบสื่อมวลชนลาวในยุคที่ 2... (1976-1985)	82
	องค์ประกอบและความสัมพันธ์ในระบบสื่อมวลชน.....	82
	สื่อหนังสือพิมพ์.....	82
	ความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์.....	94
	สื่อวิทยุกระจายเสียง.....	96
	ความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียง.....	98
	สื่อโทรทัศน์.....	99
	ความสัมพันธ์ในสื่อโทรทัศน์.....	101
	สื่อภาพยนตร์.....	102
	ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อในระบบสื่อมวลชนลาวในยุคที่ 2.....	103

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อระบบสื่อสารมวลชน.....	108
	ปัจจัยทางด้านการเมือง.....	108
	ปัจจัยทางเศรษฐกิจ.....	112
	ปัจจัยทางสังคมและการศึกษา.....	114
	ปัจจัยทางเทคโนโลยี.....	115
6	การวิเคราะห์พัฒนาของระบบสื่อสารมวลชนลาวในยุคดี 3.....	119
	(1986-1997) ยุคจินตนาการใหม่	
	องค์ประกอบและความสัมพันธ์ในระบบสื่อสารมวลชน.....	120
	สื่อหนังสือพิมพ์.....	120
	ความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ในยุคดี 3.....	146
	ความสัมพันธ์ในสื่อวารสารในยุคดี 3.....	147
	สื่อวิทยุกระจายเสียง.....	148
	ความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียง ในยุคดี 3.....	154
	สื่อโทรทัศน์.....	155
	ความสัมพันธ์ในสื่อโทรทัศน์ ในยุคดี 3.....	160
	สื่อภาพยนตร์.....	161
	ความสัมพันธ์ในระบบสื่อสารมวลชนลาวในยุคดี 3.....	162
	สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อระบบสื่อสารมวลชนลาว.....	166
	ในยุคดี 3	
	ปัจจัยทางการเมือง.....	166
	ปัจจัยทางเศรษฐกิจ.....	169

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ปัจจัยทางสังคมและการศึกษา.....	171
	ปัจจัยทางเทคโนโลยี.....	172
7	แนวโน้มของระบบสื่อมวลชน.....	176
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มระบบสื่อมวลชน.....	178
	แนวโน้มของระบบสื่อมวลชน.....	184
8	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	188
	ข้อจำกัดทางการวิจัย.....	194
	ข้อเสนอแนะทางการวิจัย.....	195
	รายการอ้างอิง.....	196
	ประวัติผู้เขียน.....	199

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 รายชื่อและข้อมูลสำคัญของหนังสือพิมพ์ลาวในยุคที่ 3.....	121
ตารางที่ 2 รายชื่อและข้อมูลสำคัญของวารสารในยุคที่ 3.....	144

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่ 1	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ลาว ฝ่ายราชอาณาจักรลาว.....	48
แผนภูมิที่ 2	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ลาว ฝ่ายประเทศลาว ในยุคที่ 1.....	53
แผนภูมิที่ 3	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียงฝ่าย ราชอาณาจักรลาวในยุคที่ 1.....	58
แผนภูมิที่ 4	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียงฝ่าย ปะเทดลาวในยุคที่ 1.....	61
แผนภูมิที่ 5	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อโรงภาพยนตร์ฝ่าย ราชอาณาจักรลาวในยุคที่ 1.....	66
แผนภูมิที่ 6	แสดงความสัมพันธ์ในระบบสื่อมวลชนฝ่าย ราชอาณาจักรลาวในยุคที่ 1.....	67
แผนภูมิที่ 7	แสดงความสัมพันธ์ในระบบสื่อมวลชนฝ่าย ปะเทดลาวในยุคที่ 1.....	69
แผนภูมิที่ 8	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ลาวในยุคที่ 2.....	95
แผนภูมิที่ 9	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียงในยุคที่ 2.....	98
แผนภูมิที่ 10	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อโทรทัศน์ในยุคที่ 2.....	101
แผนภูมิที่ 11	แสดงความสัมพันธ์ในระบบสื่อมวลชนลาวในยุคที่ 2.....	105
แผนภูมิที่ 12	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ลาวในยุคที่ 3.....	146
แผนภูมิที่ 13	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อวารสารในยุคที่ 3.....	147
แผนภูมิที่ 14	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียงในยุคที่ 3.....	154
แผนภูมิที่ 15	แสดงความสัมพันธ์ในสื่อโทรทัศน์ในยุคที่ 3.....	160
แผนภูมิที่ 16	แสดงความสัมพันธ์ในระบบสื่อมวลชนลาวในยุคที่ 3.....	163